

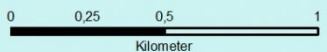
Murbyen Oslo

Fasadene vi møter

Byantikvaren

Morten Stige

OSLO

Kavringen

Vippetangen

Sørenga
Grønlia

Ekeberg Restaurant

Vestre
Gravlund

Chateau Neuf

Majorstuen

Fagerborg
Majorstuen

St Hans-
haugen

Gamle
Aker

Grüner-
løkka

Frogner

Frogner

Radisson Blu
Scandinavia Hotel Conference Centre

Det Kongelige
Museum of Cultural History

St.Olavs gt.29

Assembly Hall, University of Oslo

Frokostkjelleren

Vika

Stortinget

Domkirken

Grønland

Kampen

Oslo sentralstasjon

Frognerkilen

Skarpsno

Oscarshall

Kongen

Dronningen

Filipstad

Piper-
vika

Aker
brygge

Akershus
slott

Fanehallen

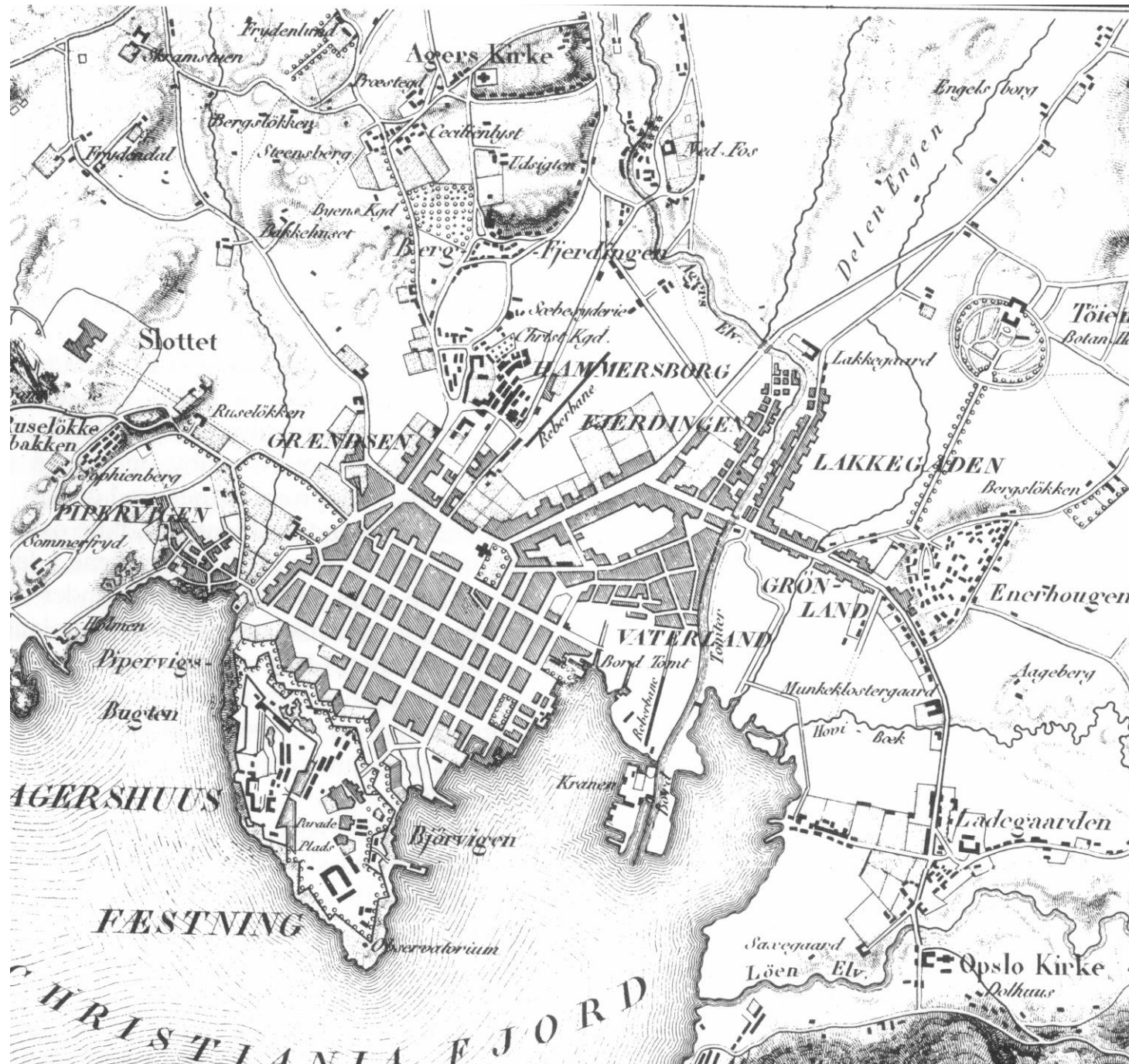
Bjør-
vika

Bispevika

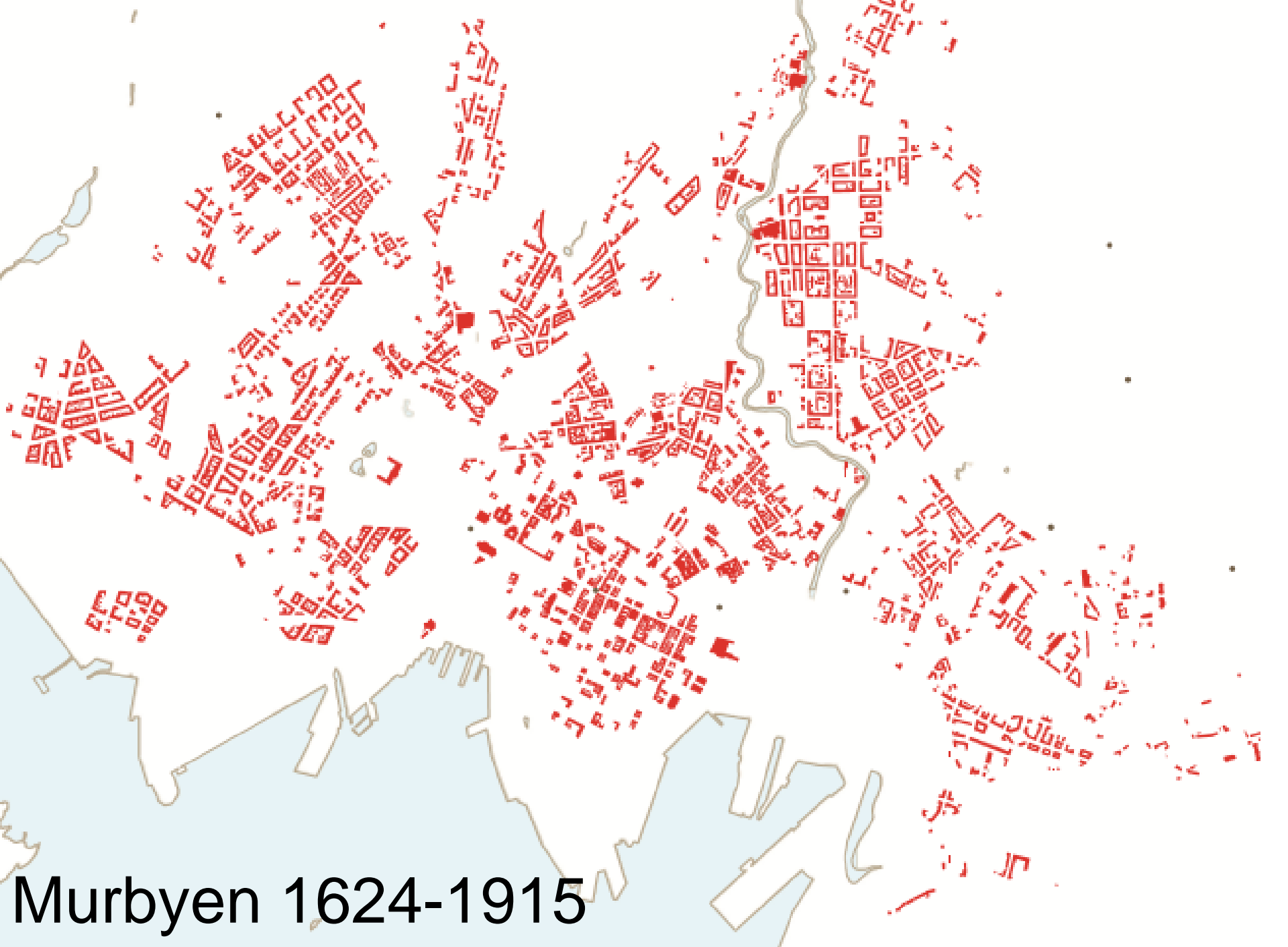
Bygdøyenes

Gamlebyen

Vål

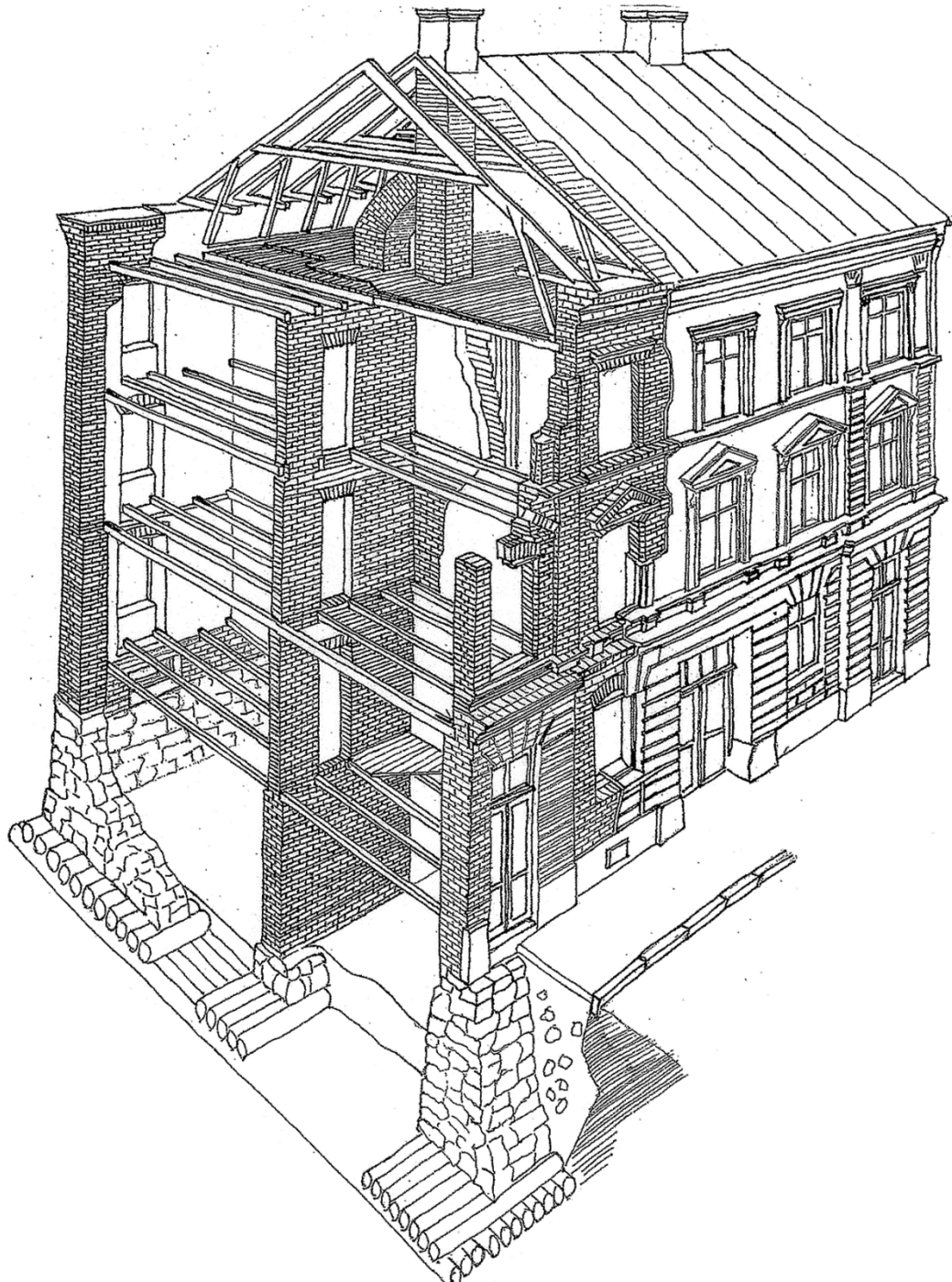
Frydenlund
Skramstuen
Frydenlund
Bergsløkken
Steensberg
Byens Kgd
Bakkhuset
Agers Kirke
Præstegård
Cecilienslyst
Udsigten
Kød-Fos
Berg
Fjerdings
Schefferyderie
Christ Kgd.
HAMMERSBORG
Lakkegaard
Delen Engen
Engels borg
Tøien
Botan. Hk.
EJERDINGEN
Ruseløkken
Buseløkke bakken
Sophienberg
GRØNLAND
Lakkegården
Bergsløkken
LAKKEGÅDEN
Commerfryd
PIPERVIGEN
Holmen
Pipervigs-
Bugten
GRØN-
LAND
Enerhougen
Aageberg
VATERLAND
Bord Tomt
Munkelostergaard
Hovi - Boek
AGERSHUUS
Kranen
Parade
Plads
Bjærvigen
Ladegaarden
FÆSTNING
Savegaard
Løen - Elv.
Opslo Kirke
Dalkhaus
CHRISTIANIA FJORD

Murbyen 1624-1915

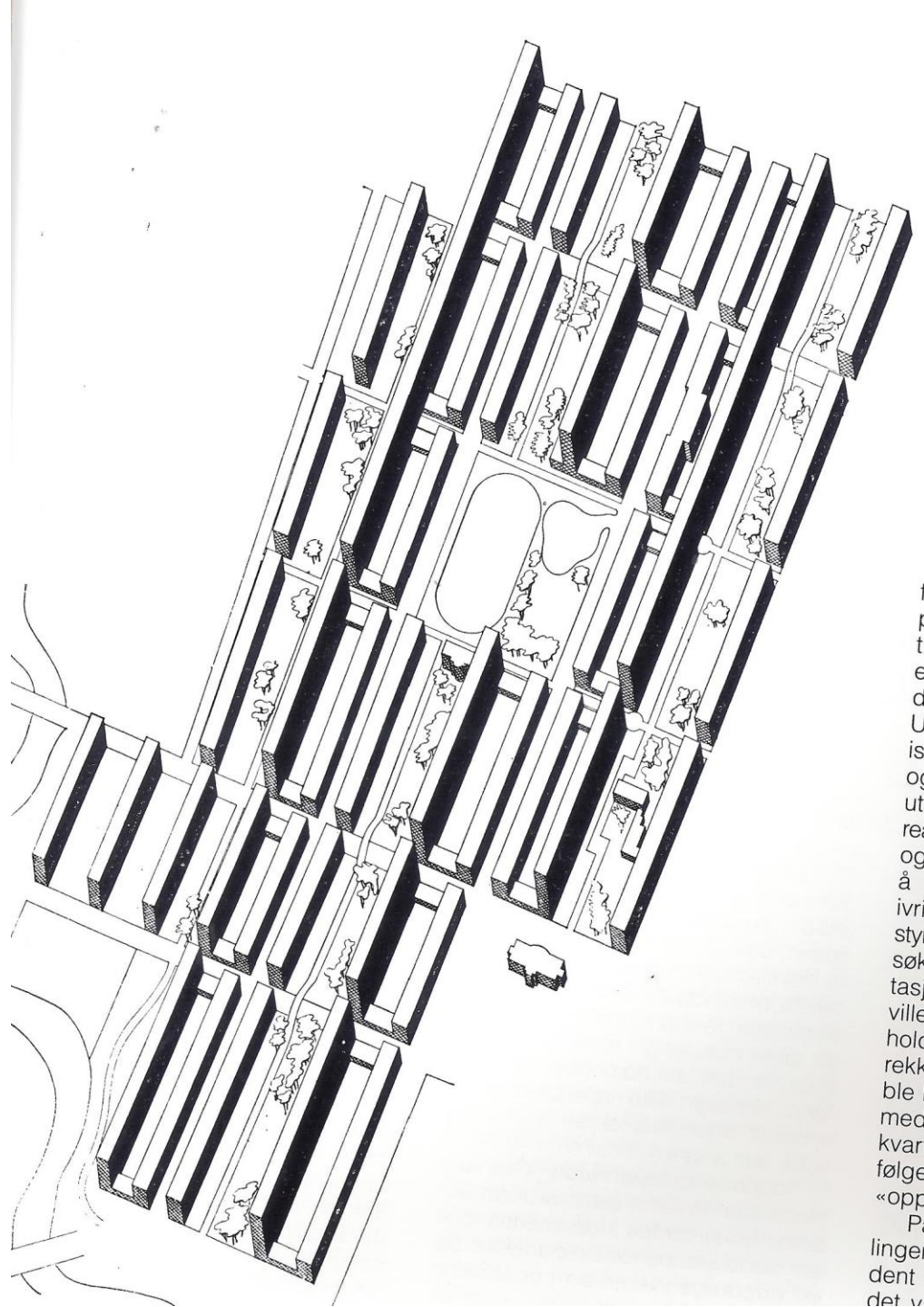

Fra 1930-tallet
til 70-tallet var
planen å rive
murgårdene

Saneringsplan for Grünerløkka

t
P
t
e
d
U
is
og
ut
re
og
å
ivri
sty
søk
tas
ville
hol
rekk
ble
me
kvar
følge
«opp
P
linge
dent
det

2006: Kulturmiljøfredning § 20 av Birkelunden

Hvorfor kalkpuss og kalkmaling?

- Teknisk
- Kulturhistorisk
- Estetisk

Oppussing og vedlikehold av eldre pussete murfasader

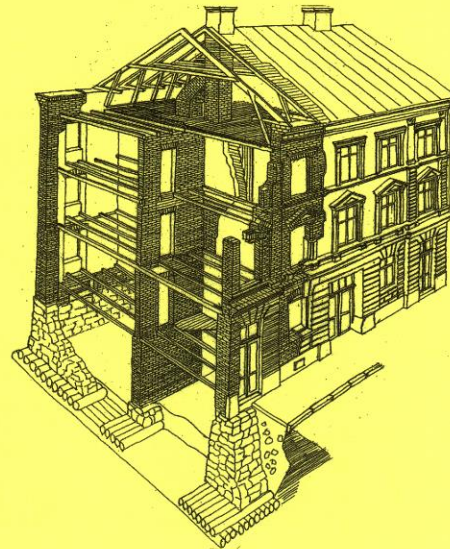
Med dette informasjonsarket ønsker Byantikvaren å gi en enkel innføring i prinsippene for reparasjon og vedlikehold av gamle pussete teglsteinsfasader på bygårder oppført i siste halvdel av 1800-tallet.

Ved vedlikehold av pussete fasader er det flere forhold som er svært viktige:

- å oppdage mangler og skader så tidlig som mulig
- å forstå årsakene
- å reparere med riktig typer materialer og riktig håndverksmessige metoder før skadene er blitt store.

BYGGEMÅTE OG MATERIALBRUK I FASADENE

Fasadeveggene i murgårdene fra siste halvdel av 1800-tallet er bygget opp av bærende teglstein i 1½ eller 2 steins tykkelse murt med kalkmørtel og pusset med kalkpuss. Gatefasadene ble bearbeidet arkitektonisk med ornamenten og trukne bånd. Også dette er som regel utført i kalkpuss, men noen ganger er ornamentene støpt i gips og festet til veggen. Mot slutten av 1800-tallet ble det oppført en del gårder hvor teglsteinsfasaden ikke ble pusset. Da er det brukt hardere brent tegl som tåler å stå uten puss uten å få frostskaider. Den vanlige murgård har imidlertid teglstein som er brent under forholdsvis lav varme.

Tegningen til høyre viser en typisk murgård. Den har kjellermur og fundamenter av naturstein, ofte på treflåter der det ikke var mulig å fundamenter til fast fjell. Ytterveggene er i bærende tegl. Langs midten av bygningene er det en indre bærevegg - hjerterveggen. De øvrige innvendige veggene er i tre eller mur eller en kombinasjon. Etasjeskillene og takkonstruksjonen er i tre. Gesimsen er alltid i tegl, ikke i tre.

Fargesetting av 1800-talls murgårder i Christiania

I dette informasjonsarket ønsker vi å avklare tre viktige momenter ved fargesettingen av en puss-fasade:

1. Bestemmelse av opprinnelig fargesetting
2. Tidstypisk fargesetting
3. Bruk av flere farger

Senklassistiske fasader malt i lyse farger, overveiende uten fargekontrast. Parti av Karl Johans gate 1855, sett fra haugen der Stortinget senere ble bygget. Karl Johans gate 29 skiller seg ut ved grå kontrastering av de arkitektoniske leddene mot det lysere vegglivet. Forbildet kan være italiensk renessansarkitektur, der leddene er utført i sten, og vegg-livet er kalkpusset. Utsnitt av Enslens panorama, Oslo Museum/ Bymuseet.

Murgårdene fra 1800-tallet er noe av det mest typiske ved Oslos by- og gatebilde. Denne bebyggelsen har oftest pussede og malte fasader som krever jevnlig vedlikehold. Av de spørsmålene som et gårdsstyre da må ta stilling til, er fargesettingen av fasaden et av de vanskeligste.

Det kan være ulike meninger om hva som er pent. Oftest er ikke endring av fargesettingen et søknadspliktig tiltak. Unntaket er fredede bygninger og i noen tilfeller bygninger som har bevaringsstatus gjennom reguleringsplan. Fargen er likevel en helt vesentlig del av bygningens uttrykk. Byantikvaren ønsker derfor å gi noen råd om hva som er en historisk riktig fargesetting på murgårdene. Men hva er riktig?

Fargen er en del av bygningens stil. Reetablering av opprinnelig fargesetting, og helst også av overflatens opprinnelige stofflighet, blir derfor en reetablering og tydeliggjøring av arkitekturen. Før ny fargesetting besluttes, bør derfor den opprinnelige undersøkes og fastlegges. Det kan da bli nødvendig å søke støtte i kunnskap om vanlig fargebruk i perioden. På det grunnlaget kan man i det minste treffe et valg som er tidstypisk.

Problemstillinger

- Medfører kalkpuss og kalkmaling en reell merkostnad?
- Hvor ofte må en kalkmalt fasade males om igjen?

Kalkmalt 1997

Kalkmalt 1994

Trusler

Utvendig etterisolering av murgård

Nye energikrav i TEK 10 gjelder så langt de passer dersom bygningen er bevaringsverdig

Legg merke til de
flotte detaljene!

Mulighet for tilskudd ved kalking

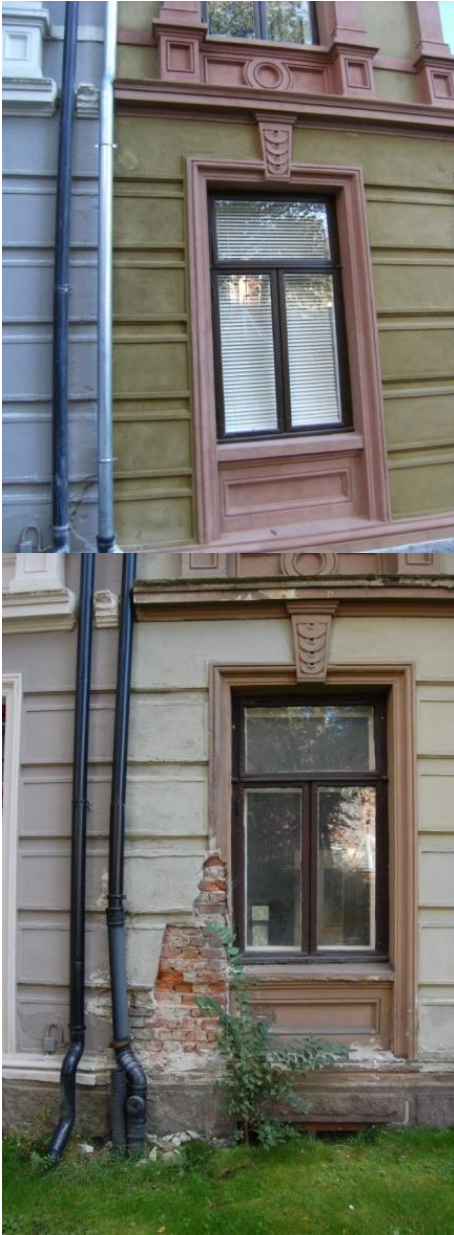

GRÜNERLØKKA SAMVIRKELAG

Markveien 13 - 2001

Paulus plass 2 - 2010

Thorvald Meyers gate 25 - 2010

Hva bør vi kreve av en kalkmaling?

- Naturlige pigmenter?
- Ingen tilsetningsstoffer?
- Basert på luftkalk?

- Eller?

